

עשנן קרליק - מין נדיר ולא ידוע

סיקו

אבי שמידע

תצפית: 18.4.2018

פירסום: 20.4.2018

עשנן קרליק *Fumaria kralikii* נמצא ב-12.4.2018 פורח בהר-כפיר בדרום גוש הר-מירון. זהו מין חד-שנתי נדיר הדומה מאוד ל**עשנן צפוף**. לעומת **עשנן צפוף**, ל**עשנן קרליק** עוקץ פרי נטוי כלפי מטה וצורת הפרי כדורית-עגולה. זהו מין מזרח ים-תיכוני הגדל בחורשים לחים וגדל בארץ בעיקר בגליל העליון.

עשנן קרליק נתון במגדירים ובפלורה פלסטינה מגלילות רבות בחבל הים-תיכוני של ישראל אך כיום הוא מין נדיר ביותר הגדל כיום בעיקר בגליל העליון ובחרמון. לא ברור אם באתרים אשר בהם נאסף **עשנן קרליק** בעבר (כרמל, השרון, שפלה, עמק-יזרעאל, רמות-מנשה, הרי-יהודה, שומרון) הוא כיום חסר עקב הכחדת האוכלוסיות או שקיים קושי בהגדרתו ובזיהויו, שכן בפלורה ובמגדירים (פינברון ודנין, 1991) ישנן טעויות בהגדרת תכונות המין בסימן אחד חשוב: הפרי של **עשנן קרליק** כדורי ולא דמוי אגס מחודד - כמו בציר המוטעה המופיע בפלורה ובמגדיר.

עשנן קרליק דומה כאמור ל**עשנן צפוף**; לשניהם פרח קטן (4-6 מ"מ) וגביע קרומי רחב הגדול מרוחב צינור הכותרת, אך ל**עשנן קרליק** עוקצים הנוטים מטה. כלומר, בסוף הפריחה ועם גדילת הפרי עוקץ הפרח מתקשת ונוטה בברור כלפי מטה. בספרות המדעית מתואר עוקץ הפרי "כמפושק או נוטה מטה" (התיאור מצמחים מאירופה) אך בישראל העוקצים תמיד נוטים מטה באופן ברור עוד במשך הפריחה. הדורבן של **עשנן קרליק** צר וארוך לעומת הדורבן של **ע.צפוף** שצורתו עגלגלה דמוית ספירלה. העלים של **ע.קרליק** גזורים לאונות צרות ומחודדות.

עשנן קרליק. צילם: סיקו ©

בעשרים שנה האחרונות נאסף **עשנן קרליק** במקומות טחובים אחדים בגליל העליון (הר-כפיר, הר-הלל, כפר-יסיף, נ.אשחר, חניתה, נ.בצת) ובחרמון בחגורה העליונה של החורש הים-תיכוני (900-1500 מטר). אחד מעמנו (ס.) מצא אותו גם בגליל התחתון ברכס יודפת וקיים גם איסוף יחיד מיער מסעדה בצפון הגולן מלפני 48 שנה.

כל מאמצינו לחזור ולמצוא אותו בכרמל בשומרון ובהרי-יהודה לא צלחו. האם זאת עדות להכחדה של אוכלוסיות המין עם ההתפשטות רעיית הבקר והאורבניזציה או חוסר ידע של חובבי הטבע? בשל נדירותו הרבה והקושי הרב בהגדרת המין אנו קוראים לחובבי הטבע לחפש ולפתור את התעלומה.

אודות מינים אחרים של עשן בישראל, ראה במאמר בכלנית: שמידע, א. 2015. עשן

רפואי - מין חדש לישראל הדוחק את מיני העשן הנפוצים? כלנית, 2

<https://www.kalanit.org.il/?p=2748>

=====

כל הזכויות שמורות ל"כלנית" ©

ציטוט: סיקו ושמידע א 2018 עשן קרליק *Fumaria kralikii* - מין נדיר ולא ידוע, חדשות

בוטניות, כתב-עת "כלנית" מספר 5.

<https://www.kalanit.org.il/fumaria-kralikii>